MIĘCZAKI TATRZAŃSKIE

zebrał i podał

JÓZEF BĄKOWSKI.

Przebywając w czasie wakacyj szkolnych 1882 r. w Zakopanem, udało mi się podczas krótkiego tamże pobytu zebrać nieco mięczaków, których spis niżéj podaję. Nie jest to spis ani wyczerpujący, ani tak dokładny, ażeby obejmował także pionowe rozmieszczenie tych źwierząt w Tatrach; sądzę jednak, że materyałem tym oddam niejaką usługę badaczom, którzy będą może szczęśliwsi odemnie, trafią na porę pogodniejszą, zbiorą więcej gatunków i zechcą może zająć się bardziéj szczegółowém sprawozdaniem tamtejszéj fauny malakologicznéj.

W Zakopanem bawiłem około trzech tygodni, a ponieważ przez cały ten czas nieustanny deszcz padał, więc o większych wycieczkach niepodobna było nawet myśleć, a tém mniéj o notowaniu który gatunek i do jakiéj wznosi się wysokości. Zbierałem zatém co i gdzie się dało, najwięcéj zaś w samém Zakopanem i w najbliższych dolinach tatrzańskich, jak w dolinie Strążyskiéj, w dolinie Białego, w Bramce i koło Jaszczurówki, nareszcie także dorywczo w dolinie Kościeliskiéj. W miejscowościach tych zebrałem 63 gatunków, a między tymi 2 gatunki nowe dla fauny krajowéj: *Fruticicola carthusiana*, Müll. i *Pupa alpestris*, Alder, które w sąsiednich górach szląskich już dawniéj odkryte zostały.

Podnieść muszę na tém miejscu, że zapiski o niektórych mięczakach tatrzańskich podawał w dawniejszych rocznikach Komisyi fizyograficznéj prof. dr. M. Nowicki; zbierał je także dawniéj dr. B. Dybowski i prof. dr. E. Janota, co téż dr. J. Jachno w swéj pracy: Materyały do fauny malako-zoologicznéj galicyjskiéj, Kraków 1870 uwzględnił i wyszczególnił. Badaniem fauny jezior tatrzańskich zajmuje się od lat kilku prof. dr. A. Wierzejski, a jakie żyją w nich mięczaki, podał on je w cennéj swéj rozprawie: Materyały do fauny jezior tatrzańskich, zamieszczonéj w XV. tomie Sprawozdania Komisyi fizyograficznéj Akademii umiejętności. Gwiazdką oznaczone gatunki nie były dotąd z Tatr głoszone.

1. *Arion bruneus*, Lehm. (A. empiricorum Tér.). Wszędzie w Tatrach koło Zakopanego pospolity.

*2. *Ar. subfuscus.* Drap. Również nierzadki jak i poprzedzający gatunek w zalesionych miejscowościach nad potokami.

3. *Ar. hortensis*, Fér. Koło Zakopanego napotykałem go dość rzadko.

4. *Limax Schwabii*, Ffld. Wszędzie pospolity, a po deszczu nawet licznie się pojawia. Za korą gnijących pni napotykałem często po kilka okazów, między nimi także odmianę czarną.

5. *L. agrestis*, L. Dość pospolity po odsłoniętych zboczach pod kamieniami; w Zakopanem i koło Jaszczurówki.

*6. *L. laevis*, Müll. Znalazłem go tylko na jednem miejscu, a mianowicie pod kamieniami na mokrowinie koło Curusia w Zakopanem.

7. *L. arborum*, Bouch. W czasie deszczu pojawia się po pniach drzew stojących w lasach Zakopańskich.

*8. *Vitrina pellucida*, Müll. Tylko miejscami po odsłoniętych zboczach napotykałem puste skorupki.

9. *V. diaphana*, Drp. Pod kamieniami koło potoków i mokrowin często pojawiający się gatunek.

10. *Hyalina nitens*, Mich. W lasach nad potokami tak w Zakopanem jak i w innych miejscowościach. Odmiana *nitidula*, Drp. występuje w Tatrach częściéj.

*11. *H. pura*, Alder. W lasach bukowych pod opadłymi liśćmi i kamieniami.

*12. *H. radiatula*, Gray. Pod kamieniami koło potoków zbierałem w Zakopanem najczęściéj same puste skorupki. Liczniejszy od poprzedzającego gatunku.

*13. *Hyalina transsilvanica*, Cless. W dolinie Strążysk, Kościeliskiéj i innych w pobliżu potoków pod kamieniami.

14. *H. diaphana*, Stud. W lasach za korą gnijących pni, pod kłodami i kamieniami ukrywa się dość często.

*15. *H. crystallina*, Müll. Trzyma się prawie zawsze w towarzystwie z gatunkiem poprzedzającym.

16. *H. fulva*, Müll. Za korą pni gnijących i pod patykami koło mokrawin rzadki.

17. *Patula ruderata*, Stud. Zbierałem go pojedynczo w lasach bukowych; liczniéj występuje koło Jaszczurówki.

* 18. *P. pygmaea*, Drp. Żyje gdzieniegdzie w zacienionych stanowiskach nad potokami.

19. *P. rupestris*, Drp. W dolinie Strążysk, jakoteż w dolinach sąsiednich, w Kościeliskach i koło Jaszczurówki na wapieniach pospolity. Podczas deszczu wyglądają niektóre kamienie jakby obsiane tym gatunkiem.

* 20. *Acanthinula aculeata*, Müll. Wszystkiego znalazłem dwa okazy; jeden w Jaszczurówce, drugi w Bramce.

21. *Vallonia pullchella* i *var. costata*, Müll. Nierzadko się ukrywa na otwartych miejscach w pobliżu potoków.

22. *Trigonostoma obvoluta*, Müll. 2 okazy znalazłem w Strążyskach.

23. *Triodopsis personata*, Lamarck. W lasach koło Zakopanego pod korą pniaków i pod kamieniami pospolity.

24. *Fruticicola unidentata*, Drp. Pospolity i najczęściéj napotykany gatunek pod kamieniami we wszystkich dolinach tatrzańskich koło Zakopanego.

25. *Fr. umbrosa*, Partsch. W ogóle w Zakopanem rzadko się pojawia.

* 26. *Fr. Pietruskiana*, Partsch. Ślimaka tego znalazłem w 2 okazach w samém Zakopanem w olszynie nad potokiem.

* 27. *Fr. Bielzi*, A. Schm. Kilka skorupek otrzymałem od dra Wierzejskiego.

* 28. *Fr. carthusiana*, Müll. Nowy dla fauny krajowej gatunek. Zeszłego roku odkrył go w Tatrach dr. A. Wierzejski i jego to uprzejmości zawdzięczam, że rzadkiego tego u nas mięczaka mam w swoich zbiorach.

* 29. *Fr. incarnata*, Müll. 2 okazy znalazłem w Strążyskach

30. *Fr. carpatica*, Friv. W Zakopanem na Gubałówce, w Strążyskach i koło Jaszczurówki żyje w dość licznych okazach.

31. *Campylaea faustina*, Zgl. W lasach zakopańskich nierzadki; w jarach na otwartych wzgórzach widywałem go także nieraz. Niektóre okazy zbliżają się bardzo do okazów czarnohorskich. Zaliczam je podobnie jak tamte do odmiany *associata*, Zgl.

32. *C. Rossmaescieri*, Plff. Koło Zakopanego bardzo rzadki gatunek.

33. *Arionta arbustorum*, L. Żyje pojedynczo w Strążyskach i w dolinie potoku Białego, liczniéj w jarach na Gubałówce.

34. *Napaeus montanus*, Drp. W lasach bukowych pojawia się po drzewach w czasie słoty. Zwykle kryje się pod kamieniami i gnijącemi kłodami. Zbierałem go także w jarach pod Gubałówką.

35. *Cochlicopa lubrica*, Müll. Ukrywa się pod kamieniami koło potoków w całém Zakopanem.

36. *Pupa gularis*, *var. spoliata*, Rossm. Pod wapiennymi kamieniami w pobliżu potoków pospolity.

* 37. *P. biplicata*, Mich. Przebywa często razem z gatunkiem poprzedzającym, a prócz tego także w lasach liściastych pod gnijącemi kłodami.

38. *P. muscorum*, L. Kilka okazów znalazłem koło Nowego Targu.

* 39. *P. inornata*, Mich. W Strążyskach koło mokrawin; w lasach okazuje się pojedynczo.

* 40. *P. antivertigo*, Drp. Na łąkach koło potoków w samém Zakopanem. Podczas deszczu pospolity gatunek.

* 41. *P. pygmaea*, Drp. W Zakopanem na łąkach i w towarzystwie z *P. antivertigo*.

* 42. *P. substriata*, Jeff. W lasach podczas deszczu dosyć pospolity, mianowicie koło miejsc podmokłych na ogniłych patykach.

* 43. *P. alpestris*, Alder. Na skałach wapiennych w Strążyskach, przyległych dolinach, w Bramce i dolinie Kościeliskiéj. Nowy dla fauny krajowéj gatunek.

* 44. *P. pusilla*, Müll. Żyje pojedynczo w lasach na mokrawinach.

* 45. *P. augustior*, Jeffr. Na podmokłéj łączce koło Curusia.

46. *Clausilia laminata*, Mont. Zjawia się w pojedynczych okazach wszędzie w lasach koło Zakopanego.

47. *Cl. orthostoma*, Menke. Kryje się za dnia pod kamienie wzdłuż potoków, w czasie deszczu łazi po drzewach i skałach.

48. *Cl. elata*, Zgl. Zbierałem ją dosyć często z pod kamieni nad potokami.

49. *Cl. turgida*, Zgl. Rzadsza od poprzedzającego gatunku. Kilka okazów znalazłem w Strążyskach.

50. *Cl. ventricosa*, Drp. W zwiedzonéj przezemnie części Tatr bardzo rzadko się pojawia.

51. *Cl. plicatula*, Drp. W lasach, szczególnie bukowych i w olszynach nad potokami pospolity.

52. *Cl. dubia*, Drp. Pospolity wszędzie koło Zakopanego;

na skałach wapiennych w czasie słoty najczęściéj i licznie się pojawia.

* 53. *Cl. cruciata*, Stud. W ogóle dosyć rzadko występuje w Zakopanem, zaś odmiana *minima*, A. Schm. w Jaszczurówce nierzadka.

54. *Cl. latestriata*, Bielz. Pospolity gatunek nad potokami i w jarach na Gubałówce.

55. *Cl. stabilis*, Zgl. Kryje się w pojedynczych okazach pod korą pni w Jaszczurówce.

56. *Cl. cana*, Held. W lasach bukowych jawi się podczas słoty na pniach.

* 57. *Carychium minimum*, Müll. Pospolity; prawie wszędzie po mokrawinach.

* 58. *Acme polita*, Hartm. Jeden okaz znalazłem w Strążyskach, drugi w Bramce. Zdaje się, że w Tatrach należy także do rzadkich mięczaków, jak i wszędzie u nas w Galicyi.

* 59. *Bythinella austriaca*, Frauenf. W mniejszych potokach w dolinie Strążysk, Kościeliskiéj i w Jaszczurówce. W dolinie Kościeliskiéj znalazłem największe i najbardziéj wykształcone okazy. Z Strążysk i Jaszczurówki różnią się znacznie od formy typowéj i być może, że jest to zupełnie nowy gatunek, co dopiéro po dokładniejszém porównaniu z innymi gatunkami europejskimi będzie można się przekonać.

60. *Limnaea truncatula*, Müll. Żyje nielicznie w niektórych małych potoczkach.

61. *L. peregra*, Müll. W potokach i po mokrawinach w Zakopanem.

62. *Pisidium fossarinum*, Cless. Przebywa wszędzie w Zakopanem po młakach i mokrawinach, rzadziéj w potokach.

63. *P. obtusale*, Pfeiff. Małego tego mięczaka znalazłem w Zakopanem tylko na jedném miejscu, mianowicie w wodzie zwolna płynącéj koło Janika.
